

24

Treniranje tečnog čitanja

Cilj

Cilj treniranja tečnog čitanja (fluency) je poboljšanje kompetencije čitanja. Nema sumnje da postoji direktna veza između tečnog čitanja (ravnomernog i bez grešaka) i kompetencije čitanja. Važno je da se vežbe izvode tokom dužeg perioda (u dopunskoj nastavi maternjeg jezika najmanje tokom 4-6 sedmica), pri čemu je za jednu sekvencu dovoljno 10-15 minuta. Vreme uloženo u ove vežbe se uvek isplati, tim pre što napredak u čitanju tada i za U biva neposredno vidljiv, što po pravilu vodi većem samopouzdanju.

U pogledu različitih uzrasnih i školskih nivoa u dopunskoj školi, tekstovi moraju biti pripremljeni bar za dva različita nivoa.

1-9. razr.

10-15 min.

Materijal:

Pripremljeni tekstovi za različite uzrasne i školske nivoe; svi tekstovi u dve verzije: papir za čitanje i papir za kontrolu i uvek sa pitanjima za samoprocenu, odnosno pitanjima o vremenu čitanja i za povratne informacije (vidi dole za ovo i za obim tekstova); štoperica.

Tok:

- Pred početak višesedmičnog treninga, N informiše U o ciljevima i toku ovog treninga. N slobodno može napomenuti da trening čitanja na prvom jeziku vodi i poboljšanju čitanja u rednovnoj nastavi. Tokom ove uvodne faze treba pomenuti i iskustva i tehnike koje U možda već znaju iz redovne škole.

Napomene o konkretnom izvođenju:

- Važno je da U pred početak vežbi budu dobro upućeni u detalje da bi mogli što više da treniraju samostalno. Na taj način N dobija na vremenu i može da posmatra, prati i savetuje đake.
- Koncentrisano slušanje je tokom ovog dela treninga važno isto koliko i dobro čitanje. I o slušanju treba na početku govoriti s celim razredom i vežbati ga (neko naglas čita, drugi zapisuju greške u čitanju).
- Tečno čitanje se vežba u parovima. Parovi se sastoje od po dva U istog školskog nivoa ili uzrasta. Razlika u kompetenciji čitanja ne sme biti prevelika.
- Vodi se računa o preciznosti i brzini čitanja. Iz tog razloga se tokom treninga može koristiti i štoperica (o trajanju sekvenci vidi dole).
- U zavisnosti od uzrasta U i intenziteta treninga prethodno se dogovara kojim specifičnim aspektima i potencijalnim greškama treba posvetiti posebnu pažnju:
 - tečno čitanje (zastajkivanje)
 - precizno čitanje (lapsusi, previdi, pogrešno pročitane reči itd.)
 - jasnoća čitanja (gutanje slogova, neprimerena glasnoća itd.)
 - izražajnost čitanja (monotono čitanje, „izvrtnje“ reči itd.)
- Svaki tandem zatim dobija jedan tekst – jednom tekst za čitanje i jednom kontrolni list (vidi primer dole). Moraju se pripremiti tekstovi za različite nivoe, tako da U svih uzrasnih i školskih nivoa mogu adekvatno trenirati. Tandemi dogovaraju ko će prvo čitati (U1), a ko slušati (U2).

- U1 čita tekst prvi put i zatim odgovara na pitanja na donjem delu papira (odmeravanje težine teksta; „sledeći put ću uraditi ovo“). U2 meri vreme koje je potrebno da U1 pročita tekst, upisuje vreme na kontrolni list i daje prve povratne informacije („moj savet za tebe“).
- U1 čita tekst i drugi i treći put. Posle svakog kruga čitanja sledi samoprocena, merenje vremena i feedback, kao što je gore opisano.
- Menjanje uloga; sada U2 čita tekst (ili neki drugi tekst za isti nivo) tri puta, a U1 meri vreme i daje povratne informacije.
- Skupljaju se kontrolni listovi. Redovnim popunjavanjem kontrolnih listova od strane slušalaca nastaje jedna vrsta dnevnika čitanja u kojem se dokumentuje napredak u čitanju.
- Periodično treba razgovarati s celim razredom: šta ste radili da poboljšate čitanje, šta ste pri tom primetili itd.

Napomene:

- Cilj treninga nikako ne sme biti to da U tekstove čitaju što brže u takmičarskoj atmosferi. Upravo iz tog razloga se razred deli u skladu sa uzrastom i školskim nivoom i grupe imaju različito vreme na raspolaganju. Za početnike u čitanju to znači oko 65 reči u minuti; za U koji bolje čitaju oko 100 reči u minuti; za iskusne U oko 130 reči u minuti.
- O obimu tekstova: tekstove treba pročitati do kraja za oko 90 sekundi. Tako se dobija obim od oko 100 reči za nivo 1, oko 150 reči za nivo 2 i oko 200 reči za nivo 3.
- Na svakom listu za čitanje i kontrolu moraju se nalaziti pitanja o samoproceni, merenju vremena, kao i „moj savet za tebe“. Vidi primere na sledećoj strani.
- U smislu efikasnosti i dugotrajnog efekta, optimalno bi bilo koordinisati trening sposobnosti čitanja sa redovnom nastavom (ili makar sa pojedinim razrednim starešinama redovnih škola). Svakako se isplati kod nastavnika redovne škole dobiti informacije i eventualno uvid u nastavni materijal sa odgovorajućim vežbama koje U već poznaju.
- Preporučljivo je povremeno snimati čitanje. Tokom treninga na taj način nastaje svojevrsna biografija čitanja naglas: slušajući hronološki poredane tonske zapise svog čitanja oni čuju sopstveni napredak u čitanju i postaju ga svesni gledajući kako se vremenom smanjuje broj grešaka.

Primer lista za čitanje

(srednji nivo, 156 reči)

Krtice

Krtice žive pod zemljom. Njihova veličina je oko 12 cm. One neverovatno loše vide. Njihove oči u stvari razlikuju samo nijanse svetlog i tamnog. Ali, njima više od toga ni ne treba, jer ionako žive pod zemljom. Čulo sluha je kod krtica takođe dosta slabo razvijeno. Ali zato krtica u stvari „čuje“ kroz dlaku. Ona primećuje svaki, pa i najmanji potres, okret, uopšte pokret, čak i promene vazdušnog pritiska. Na taj način krtica „doleće“ čim jedna kišna glista pljesne u neki od njenih kanala. Krtica živi i radi po smenama: ona 4 sata kopa, lovi i jede. Zatim spava 4 sata. Ona, dakle, svaku smenu ponovi tri puta na dan. Krtica kopa kompleksne sisteme tunela koji su dugački i do 200 m a nalaze se do 70 cm ispod površine zemlje. Izuzev „spavaće sobe“, krtica sebi kopa i prostoriju za leglo, kao i jednu ostavu. Ostatak tunela, međutim, ne predstavlja ništa drugo do zamki za gliste.

Čitanje ovog teksta bilo je za mene:

- lako
- prilično lako
- prilično teško
- teško

Ovo ću uraditi sledeći put:

- Pokušaću da čitam preciznije.
- Pokušaću da čitam tečnije.
- Čitaću opet tako dobro.
- Ja ću ...

Primer kontrolnog lista

Krtice

Krtice žive pod zemljom. Njihova veličina je oko 12 cm. One neverovatno loše vide. Njihove oči u stvari razlikuju samo nijanse svetlog i tamnog. Ali, njima više od toga ni ne treba, jer ionako žive pod zemljom. Čulo sluha je kod krtica takođe dosta slabo razvijeno. Ali zato krtica u stvari „čuje“ kroz dlaku. Ona primećuje svaki, pa i najmanji potres, okret, uopšte pokret, čak i promene vazdušnog pritiska. Na taj način krtica „doleće“ čim neka kišna glista pljesne u neki od njenih kanala. Krtica živi i radi po smenama: ona 4 sata kopa, lovi i jede. Zatim spava 4 sata. Ona, dakle, svaku smenu ponovi tri puta na dan. Krtica kopa kompleksne sisteme tunela koji su dugački i do 200 m a nalaze se do 70 cm ispod površine zemlje. Izuzev „spavaće sobe“, krtica sebi kopa i prostoriju za leglo, kao i jednu ostavu. Ostatak tunela, međutim, ne predstavlja ništa drugo do zamki za gliste.

(156 reči, poželjno vreme 1 minut 30 sekundi)

Vreme čitanja: 1. čitanje _____ minuta _____ sekundi
Vreme čitanja: 2. čitanje _____ minuta _____ sekundi
Vreme čitanja: 3. čitanje _____ minuta _____ sekundi

Moj savet za tebe:

- Pokušaj preciznije da čitaš.
- Pokušaj tečnije da čitaš.
- Čitaj opet tako dobro.
- Nešto drugo: _____